

Deželni zbori — se skličejo na dan 29. deembra meseca.

Desnice ni več. — Češka obstrukcija je razgnala desničarsko zvezo. Poljaki, nemška katoliška stranka in jugoslovanski poslanci so se uprli češki obstrukciji in to je proizročilo, da so Čehi sklenili, postopati odslej povsem po svojih nazorih. Kar naravnost so izpovedali, da desnica več zanje ne eksistira, ker jih je pustila na cedilu. To se je zgodilo ravno v trenutku, ko je padlo Claryjevo ministrstvo, vsled česar se upa, da se vendar še doseže kako sporazumljenje mej desničarskimi strankami.

Proračunski odsek — je imel dolge debate o budgetnem provizoriju. Clary je delal pri ti priliki Čehom najlepše komplimente toda brez uspeha. V debato je posegel tudi dr. Krek, ki je v daljšem jako dobrim govoru precizoval slovenske zahteve.

Ogerska. — Vlada je v prav velikih stiskah. V državnem zboru je nastala obstrukcija, kateri je namen, preprečiti sprejetje kvotnega zakona. Szell je prav vsled tega porabil neprilike grofa Claryja in tega strmoglavil, ker dobi tako čas, da ukroti opozicijo. Vsled razmer v avstrijskem parlamentu določi zopet cesar kvoto za eno leto in toraj ogerski vladi ni treba privoljenja državnega zbora.

Vojna v južni Afriki. — Angleži so čakali zadnji čas kar tri strašne poraze v južni Afriki. Najprej je bila poražena zapadna armada, ki jo vodi lord Methuen, potem je bila pobita srednja armada pod generalom Gatacre. Naposled pa je še vzhodna poglavitna armada pod poveljstvom generala Bulerja bila tepena. Hotela je odgnati Bure od Ladysmitha. V to svrhu je poskusila priti čez reko Tugela, a tam je bila takorekoč uničena. Zgubila je vso svojo artilerijo. Ta bitka je pravi Sedan za Angleže in to tembolj, ker zdaj nimajo nikake armade na razpolaganje. Predno zberejo novo večjo vojsko in jo spravijo na bojišče, preteče še več mesecev. V tem bodo Buri prodirali v Kaplandijo, holandsko prebivalstvo se jim pridruži in jako težko bo Angležem, jih ukrotiti, če se jim sploh posreči. Poraz v južni Afriki je uničil vojni prestiž Velike Britanije in prav lahko se zgodi, da postane vojna v južni Afriki za angleško gospodstvo to isto, kar je bila ustaja v sedanjih Zjedinjenih državah pred 100 leti.

Obrtnija.

Razmišljanja.

Lepo je, da se govori
Navdušeno za dom in poje;
Še lepše pa se meni zdi,
Če zanj gre vsak na delo svoje.
Štritar.

Pravi se in istina je, da človek toliko velja, kolikor zna. V današnjih materialističnih časih pa je še istinitejše, da človek toliko velja, kolikor ima in kar velja za posameznika, to velja in še v veliko večji meri za narod.

Narod, ki ni šel samo za tem, da si pridobi duševnih zakladov, ampak je šel v prvi vrsti za tem, da si znatno opomore in utrdi in šele na tej utrdbi zidal svoje duševne gradove, tisti narod je čvrst, on napreduje na vseh črtah prosvete in on se tudi s prosvetnimi

sredstvi jači in čimdalje bolj krepča. Vsi drugi narodi pa, ki niso šli za tem, oni so zaostali v vsakem oziru.

Zgodovina nas uči, da je kultura cvela in rodila bujni sad le tam, kjer je bilo blagostanje doma. — Dokler je bila namreč na pr. Italija gmotno trdna, dokler so laške ladije nosile blago v širen svet in je v Italiji cvela kupčija, dotlej je bilo v Italiji vsega in v obili meri. Kako vse narobe pa je v Italiji zdaj, ko so drugi narodi uzeli v zakup trgovino in kupčijo in so jeli poleg tega tudi izvažati svoje industrijalne izdelke in to celo v Italijo.

Tam, kjer gre denar vedno le ven in ne noter, pa tudi ne ostaja v deželi, tam je zlo, kar je samo ob sebi jasno, da se taka dežela nikdar ne more ojačiti, pač pa se vedno bolj slabi in bliža gospodarskemu propadu.

Kaj je in kaj vse napravi denar, vidimo lahko v Nemčiji. Nemčija se ne ponaša samo z vojsko, koji ga ni para, ampak v nji cvete industrija, kakor v nobeni avropejskih in tudi prekmorskih držav. Izvoz Nemčije se večja od dne do dne, od leta do leta in s tem rase tudi gmotno blagostanje in kulturni napredek v Nemčiji in od tod tudi vpliv in moč Nemčije. Vse to pa je napravil denar, napravile so francoske milijarde.

Denar sam na sebi je tudi le mrtva stvar in zbog tega je treba poleg denarja tudi podjetnega in naprednega duha, ki se ne zadovoljuje s tem, kar je in lahko mine in zgine, ampak ki rine naprej in skuša pomnožiti in poboljšati to, kar je že tu in poleg tega tudi stvoriti kaj novega in boljšega.

Slovenci še nismo popolnoma pri kraju. Še imamo nekaj shranjenih grošev, to vsaj nam pravijo izkazi naših hranilnic. Tudi gojimo še kupčijo z lesom, ki tvori naš edini izvoz in donaša nekaj čistih tisočakov. Toda grebeše in krila iz domačega platna so prerobate za našo omehkuženo kožo. Domače raševine tudi ne dobiš več pri vsaki hiši. O jirhovini pa niti govora ni več. Ker pa imamo sram uzbojen, kakor kdaj poprej in se v resnici ne spodobi, da bi hodili v adamovi obleki po svetu in nas poleg tega po zimi sili mraz, da denemo še kaj več čez pleča, zato treba nam je obleke, ki pa stane mnogo grošev, ki ne grejo le iz hiše, ampak tudi iz dežele, ker vse, kar visi na nas, ni domače, ampak tuje blago, tuji proizvod. — Naši želodci so tudi precej junaški in često bi prebavili kaj več, kakor smo jim v stanu dati. Naša remlja pa ne da je dovolj, da bi pravilno tolažili svoje gladne želodce. Dovažati moramo toraj tudi hrano, ki stane mnogo grošev. — Kava se pije v slednji slovenski hiši. Sladkor pa, ki si z njim sladimo svoje življenje, ni domač pridelek, ampak prihaj iz zemelj češke kraljevine. Bobovo kavo pa, ki čimbolj izpodkopava krepost naših živcev, dobivamo po največ iz Brasilije. — Za to in za mnogo drugih stvari pošiljamo svoje groše izven domovine in če bode šlo to tako dalje, izdali bomo vse, do zadnjega groša.

Viri naših dohodkov so vedno manjši in redkeji. Živnoreja in vinoreja daje le malo iz sebe. Lesna trgo-

vina, ki tvori naš edini izvoz, pa jako boleha na prsih, in bati se je, da z ozirom na to, da so naši gozdje postali precej redki, kmalu izdihne svojo zlato dušo. In kaj potem?

Groš do groša ven in nobeden groš več notri, to je jako prijazna bodočnost, ki se razgrinja pred nami. Res, lepi časi nas čakajo. če bomo mirno gledali, da nam Bog uzame, kar nam je dal in če bomo, kakor dozda, sedeli na svojih možganih ter druge pustili misliti za nas.

Ne v Ameriko! bral in čul sem že mnogokrat. Kam pa naj bi šli in kaj naj bi storili oni, ki nimajo več doma kruha in zaslužka, tega ne pove nobena praksa naših modrijanov.

Vsaki pameten človek je gotovo mnenja, da bi bilo za nas bolje, ko bi se porabile domače sile doma in ne pošiljale v tujino pomnoževati tuji kapital. Idejalno lepo bi bilo za nas, ko bi žilave roke našega ljudstva imele dela doma. Toda razmere po nekod na Slovenskem so postale take že zdaj, da moramo biti veseli, da je še Amerika da svetu, kjer se, če tudi s trdom in trpljenjem, preživi en del našega ljudstva. — Naš narod je sicer vaje trpljenja, a on tudi rad živi in veseli svojega življenja in radi tega rad trpi za svoj život.

Če tudi se vedno kliče: ne v Ameriko, vendar je ravno Amerika pripomogla, da se je rešil marsikateri slovenski kmetič tlačega dolga ter s tem tudi telesnega in moralnega pogina.

Naš narod ljubi svojo domovino, kar se vidi iz tega, da se malokdo za vselej preseli v tujino in da se vsakdo, ki je zapustil domovino, skuša vrniti domov. In ravno iz ljubezni do domovine bi bil naš narod zadovoljen, ko bi imel doma črnega kruha namesti belega v tujini. Pri nas pa že v obče kruha primanjkuje in postalo bode še veliko slabje v tem oziru. Če bi naš narod čutil, da je še kaj za med zobe, dejal bi sam: ne v Ameriko, toda stvari stoje nasprotno in radi tega mora v Ameriko.

Nikdo ni in tudi ne more biti vesel, da naše domače sile vedno robujejo tujstvu in radi tega je zadnji čas, da začnemo misliti, kako bi svoje sile ohranili rodu in domovini.

Kmetijstvo.

Državne trtnice.

Da zamorejo vinogradniki dobiti zanesljive vrste ameriških trt, katere rabijo za nasade novih vinogradov, napravila je država tudi pri nas na Kranjskem svoje trt-trtnice. Takih trtnic imamo sedaj na Kranjskem že šest,

Prva je bila ustanovljena leta 1884. v Kostanjevici, in meri sedaj 2 ha 37 a; druga trtnica v Drašičih pri Metliki, ustanovljena leta 1893 in meri 1 ha 29 a; tretja je v Črnomlju, ustanovljena leta 1893; četrta na Slapu

pri Vipavi, ustanovljena l. 1890, in meri 2 ha 25 a; peta je ustanovljena l. 1896 v Novem Mestu in meri 1 ha 04 a.

Ker se je pa uvidelo, da te trtnice ne zadostujejo, in ker je bila zaprta tudi francoska meja za uvažanje trt radi nevarnosti, da se lahko zanesejo k nam še razne druge trtne bolezni, posebno črna rija, ki je zelo nevarna, odločilo se je c. kr. ministerstvo za poljedelstvo, da napravi še šesto, osrednjo (centralno) trtnico, ki bode pridelavala toliko trt, kolikor jih je za oddajo v celi deželi potreba.

Ta trtnica bode napravljena na njivah g. viteza Langerja in posestnice g. Zura, omožene Osolnik, na dosno od glavne ceste pri Novem Mestu tik za Bršlinom.

Država je vzela za te trtnice 7 ha 42 a t. j. skoraj 13 oralov njiv v najem za 12 oziroma 24 let. Ves prostor je razdeljen v sedem oddelkov, je že rigolan.

Glavni del te nove osrednje trtnice, kakih 6 ha, bo uporabljen za napravo matikniaka, 1 ha pa za trtnico v ožjem pomenu besede.

Kakik 3—4000 m² nasadilo se bode s cepljenimi trtami, in sicer samo v ta namen, da se prideluje veliko zelenih in suhih cepičev plemenitih in priporočljivih vrst. Cepiči oddajali se bodo vioogradniko n brezplačno, do se pospešuje pomnožitev boljših vinskih vrst.

V matičnjaku bode odločen en del tudi za preskuševanje novih ameriških hibrid (mešanih in križanih ameriških vrst).

V matičnjaku bode posajenih kakih 25.000 maternih trt, katere bodo vsako leto dale okoli 650.000 ključev ali reznic.

Cela trtnica bode tako nasajena, da se bode lahko obdelovala s posebnim plugom in drugim uprežnim vinogradniškim orodjem.

Vseh trtnic bode imela država na Kranjskem potemtakem skupaj 16 ha 75 a, ali 29 oralov.

V prej imenovanih pet trtnicah pridelala je država leta 1899 612 300 ključev in 298.500 sajenk, toraj skupaj 910 800 trt.

Ker to število ni zadostovalo, je visoko poljedelsko ministerstvo nakupilo in na Kranjsko poslalo še 216.000 ključev in 482.400 sajenk, skupaj 698.400 trt, tako da je bilo spomladi leto 1899 v državnih trtnicah na Kranjskem v zalogi 1,609,200 trt.

Od teh je bilo vinogradnikom oddanih 458.800 ključev in 748.950 sajenk, toraj skupaj 1,207.750 trt, s katerimi se je lahko nasadilo 188 ha (327 oralov) vinogradov, toraj približno toliko, kolikor je bilo vseh starih vinogradov v občini Belacerkev (kat. občine Belacerkev, Tomažjvas in Družinskavas).

Ostale trte, katere niso bile oddane, t. j. 369.500 ključev in 31 950 sajenk, vporabilo se je v državnih trtnicah za vlaganje, saditev, cepljenje i. t. d. Poleg tega se je še pridelalo blizo 4.000 cepljenih trt, katerih polovica se je oddala, polovica pa v lastnih trtnicah porabila.